

ISSN 0027-8084

УДК 808.61./62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

НАШ ЈЕЗИК

LI/2

БЕОГРАД

2020

НАШ ЈЕЗИК
ЛІ СВ. 2

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

др Рајна ДРАГИЋЕВИЋ, др Јелена ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ,
др Весна ЛОМПАР, др Драгана МРШЕВИЋ РАДОВИЋ,
др Марина НИКОЛИЋ, др Мирослав НИКОЛИЋ,
др Ђорђе ОТАШЕВИЋ, др Милица РАДОВИЋ ТЕШИЋ,
др Стана РИСТИЋ, др Марина СПАСОЈЕВИЋ,
др Срето ТАНАСИЋ

Уредник
др СРЕТО ТАНАСИЋ

Секретар
др Марина Спасојевић

Рецензенти
др Ђорђе Оташевић, др Милица Радовић Тешић,
др Марина Спасојевић, др Срето Танасић

Према мишљењу Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије бр. 413-00-1715/2001-01 ова публикација је од посебног интереса за науку.

НАШ ЈЕЗИК, часопис за српски књижевни језик, покренуло је 1932. г. Лингвистичко друштво у Београду, на челу са Александром Белићем, који је уредио седам књига предратне серије, као и девет књига и први двоброј десете књиге у новој, послератној серији часописа. Од 1960. до 1975. г. (књ. X/3–XXI/1–2) уредник часописа био је Михаило Стевановић, а у периоду од 1975. до 1996. г. (књ. XXI/3–XXX) Митар Пешикан. Часопис је од 1996. до 2005. г. (књ. XXXI–XXXVI) уређивао Мирослав Николић.

Наш језик излази у две годишње свеске, које чине једну књигу. Издаје га и прима рукописе Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, ел. пошта: isj@isj.sanu.ac.rs, nasjzikisjsanu@gmail.com.

Штампа: Службени гласник, Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

81

НАШ језик / уредник Срето Танасић. – Год. 1, бр. 1 (1932/1933) – год. 8, бр. 1 (1941); н. с. књ. 1, св. 1/2 (1949/1950)–. – Београд: Институт за српски језик САНУ, 1933–1941; 1949– (Београд : Службени гласник). – 23 cm

Полугодишње
ISSN 0027-8084 = Наш језик
COBISS.SR-ID 615951

НАШ ЈЕЗИК

Књига LI

Св. 2 (2020)

САДРЖАЈ

Ч л а н ц и

- Реконструкција сугласника у критичком издању Његошевог спјева
Шћејан Мали (РАДМИЛО Н. МАРОЈЕВИЋ) 1–37
- Откривање неконсистентности у обради вишеструке еквиваленције:
уводна размишљања (ДАНКО М. ШИПКА) 39–49
- Идеофонски предикати у српском језику: основне карактеристике
(ТАЊА Ч. МИЛОСАВЉЕВИЋ) 51–60

П р и к а з и

- Вуков *Српски рјечник и 200 година савременог српског језика*
(ДРАГАНА Ј. ЦВИЈОВИЋ) 61–66
- Рајна Драгићевић, *Грамајџика у огледалу семантике*
(БОЈАНА Д. ТОДИЋ САНКОВИЋ) 67–70
- Веселина Ђуркин, *Сложени зависни везници у српском језику*
(и њихова функционално-стилска дистрибуција)
(МАРИНА М. НИКОЛИЋ) 71–74
- Милка Николић, *Поредбено-начинске конструкције у српском језику*
(АНЂЕЛА Д. ВАСИЉЕВИЋ) 75–82

Х р о н и к а

- Хроника Међународног научног скупа „Лексикографија
и лексикологија у светлу актуелних проблема“
(28–30. октобар 2020) (СЛОБОДАН Б. НОВОКМЕТ) 83–95

**Одлуке Одбора за стандардизацију
српског језика**

Терминолошке синтагме које конституише именица <i>менаџмент</i>	97–99
Писање назива једног вируса: <i>вирус корона</i>	101–104

In memoriam

Радоје Симић (ВИКТОР Д. САВИЋ)	105–112
Владимир П. Гутков (МАРИНА Љ. СПАСОЈЕВИЋ)	113–116

ВЛАДИМИР П. ГУТКОВ

(Черновски – Горковска област, Русија, 22. мај 1934 – 5. август 2020, Буфало, САД)

Славистика и србистика одласком професора Владимира Павловича Гуткова остале су без најугледнијег проучаваоца српског језика данашњице у Русији. Својим вишедеценијским преданим академским радом – научним и педагошким – задужио је науку о српском језику. Чинио је то вредним резултатима свога истраживања и очувањем статуса и изучавањем српског језика у Русији, што још више на значају добија од времена распада СФР Југославије.

Академски пут В. П. Гутков започео је уписавши 1951. године Словенски одсек – српскохрватску језичку групу на Филолошком факултету Московског државног универзитета „Ломоносов“ (МГУ), где је дипломирао 1956. године. Од дипломирања до 1959. године предавао је српскохрватски језик на Високој школи Министарства за иностране послове СССР. Постдипломске студије похађао је на МГУ „Ломоносов“ од 1959. до 1962. године, поставши аспирант, а кандидатску тезу *Облици будућег времена у српскохрватском књижевном језику*, под менторством С. Б. Бернштејна, одбранио је 1964. године.

По аспирантури – од 1962. године – прелази на Филолошки факултет МГУ и почиње да предаје у овој престижној научно-образовној установи на Катедри за словенску филологију, где је радио преко пола века – до 2013. године. Доцент постаје 1970. године, а професор 2011. године. Две деценије је био на челу Катедре за словенску филологију – од 1990. до 2011. године. Функцију заменика декана Филолошког факултета МГУ обављао је од 1989. до 2008. године. Био је и продекан овог факултета, члан Научног савета факултета и Научног савета МГУ.

У својој близу шест деценија дугој каријери учинио је много за српски језик на плану наставе. Држао је опште курсеве: Увод у словенску филологију, Историја српскохрватског језика, Граматика српскохр-

ватског језика; затим специјалне курсеве: Историја књижевнога језика код Срба од XVIII до XX века, Национално-територијалне варијанте српскохрватског језика, Историја словенске лингвистике, као и посебан семинар: Српскохрватски језик у свом историјском развоју и савременом функционисању. Из самих назива јасно је да је В. П. Гутков својим студентима пружао целовиту слику о српском језику: од смештања српск(охрватск)ог језика у шири словенски контекст, преко његовог граматичког развоја, историје књижевног језика, дијалектологије до граматичког устројства савременог књижевног језика и његове функционалне раслојености. Извео је више од педесет генерација студената, заинтересовао многе да се даље баве српским језиком (девет кандидата филолошких наука), а што је најважније – својим настављачима и студентима оставио је у наслеђе и богат наставни програм, али и наставна средства у виду српскохрватско-руског речника и уџбеника (*Карманный сербохорватско-русский словарь*, Москва, 1963, који је доживео више издања и допуна лексичког фонда; *Сербохорватский язык. Грамматический очерк, литературные тексты с комментарием и словарем*, Москва, 1969).

Области интересовања В. П. Гуткова биле су такве да су му омогућавале продирање у срж србистике: историјска граматика српског језика, историја књижевног језика код Срба – нарочито од XVIII века до данас, граматика савременог језика – посебно морфологија (конкуренција падежних наставка, деклинација и сл.) и морфосинтакса (глаголски облици, превасходно футур), лексикологија и лексикографија, те историја славистике. Занимљиве и неретко ексклузивне резултате из области дијахроније и филолошких руско-српских веза и историје славистике омогућио му је рад на архивској грађи и периодици у тамошњим архивима и библиотекама, где је открио обиље филолошких података значајних за србистику. Добром познавању савременог језика допринели су чести научни боравци и усавршавања на нашем терену, као и праћење србистичке литературе, о чему сведоче прикази из његовог пера, нарочито, наших речника и граматика. Такође у опусу В. П. Гуткова, поред поменуте граматике и двојезичног речника, наставном праксом мотивисани су и лингводидактички радови који се односе на наставу српског језика у руској средини.

Библиографија В. П. Гуткова броји преко 150 научних јединица, која се може наћи допуњавана у његовим књигама. Од књига треба издвојити књигу *Сербская лексикография XVIII в.* (Москва, 1993), у којој се осветљава улога рускословенског и руског књижевног језика у комплексној ситуацији тога времена код Срба. Сабрани радови под на-

словом *Славистика. Србистика / Сборник статей* (Москва, 1999) и српско издање *Слависти́ка – Србисти́ка. Изабрани радови* (Београд – Нови Сад, 2005) доносе резултате из области истраживања српског књижевног језика у вековима пре Вука, али и Вукове улоге, као и српско-руских језичких, књижевних и културних односа, те историје славистике. Књига *Исследование частных вопросов истории славянских языков* (Москва, 2007) сабира радове посвећене и историјској граматици и историји српског књижевног језика, али и рад о схватању термина „босански језик“, које је подударно нашем: тај је назив неприхватљив јер се односи на све који живе у Босни, а требало би на Бошњаке. Избор студија посвећених граматици савременог српског језика објављен је под насловом *Грамматические очерки / Граматички огледи* (Београд, 2013). Своје радове у којима обрађује теме везане за делатност В. С. Карацића Гутков је сабрао поводом 150-дишњице смрти овога великана српске културе у књизи под називом *Вук Караџић 1787–1864. Дань памяти* (2014), обележивши на тај начин ову годишњицу у великом центру славистике.

Од 1957. године В. П. Гутков је присутан на научној сцени. Учествовао је на бројним научним скуповима у Србији, учествовао у раду Научног састанка слависта у Вукове дане, где су на курсеве долазили његови студенти, сарађивао са бројним српским славистима. Био је члан редакције часописа *Слависти́ка* (Београд). Објављивао је у нашим еминентним часописима *Јужнословенски филолог*, *Зборник Мајишце српске за филологију и лингвистику*, *Наш језик*, *Књижевност и језик*, *Слависти́ка*. Управо је његово прво појављивање код нас било на страницама овога гласила 1962. приказом руско-српскохрватског и српскохрватско-руског речника са кратком руском граматицом Грујића и Шубина (*Наш језик* XII/1–2, 50–56), а у наредним деценијама је уследило још десет његових радова у нашем часопису: о термину речник и његовој афирмацији у српској лексикографији, о деклинационим именичким варијантама и конкуренцији падежних наставака, компарацији, партиципским конструкцијама. У трећој свесци XXV књиге *Нашег језика* управо су објављена два његова рада.

О томе колико је В. П. Гутков ценио српску средину и великане наше лингвистике сведочи чињеница да је књигу *Славистика. Србистика* посветио академику Павлу Ивићу, а књигу *Исследование частных вопросов истории славянских языков* Митру Пешикану. Био је гост на прослави шездесетогодишњице Института за српски језик САНУ децембра 2007. године, а приложио је и рад за зборник пово-

дом 75-годишњице живота др Драга Ћупића (*Зборник Института за српски језик САНУ I*, Београд, 2008).

Један овакав стваралачки радни век није оста без признања. Поводом 70-годишњице живота посвећен му је зборник са преко 600 страна, са потписом 58 аутора. Руско издање књиге *Славистика. Србистика* добило је награду Павле Ивић. В. П. Гутков је носилац награде Главног савета за филологију при некадашњем Министарству високог образовања Русије, носилац руског државног признања Орден пријатељства народа, почасни члан Славистичког друштва Србије. На његов предлог отворен је при МГУ Словенски културно-информативни клуб. Био је председник Асоцијације пријатеља Југославије (1991–2001).

Плодна научна и наставна делатност Владимиру Павловичу Гуткову обезбедила је високо место у славистици и србистици. Његов допринос изучавању српског језика у Русији је велики – учврстио је њене позиције и ојачао српско-руске лингвистичке везе. Његов научни опус карактерише фактографија, акрибија и прецизно саопштавање резултата. Студије В. П. Гуткова значајна су и незаобилазна литература за србисте. Својим друштвеним а не само научним ангажовањем исказивао је живу подршку српској култури и науци.

Марина Љ. Сисојевић